

شکاف دیجیتالی

Digital Divide

ارائه کننده:

فیصل کریمی، استاد ژورنالیزم دانشگاه هرات

مقدمه

شکاف دیجیتالی طبق تعریف سازمان همکاریهای اقتصادی و توسعه از محدوده بین کشوری، به داخل کشورها نیز کشیده شده است و شکاف افراد خانوارها، صاحبان حرف و مناطق جغرافیائی در جایگاه های مختلف اقتصادی-اجتماعی در دسترسی و استفاده از تکنولوژی های اطلاعاتی و ارتباطی به شکاف دیجیتالی موسوم است.

این بحث که از سال ۱۹۵۰ در جلسات سازمان ملل و یونسکو به عنوان مهم ترین دغدغه عصر حاضر مطرح شد، به بررسی وضعیت دسترسی کشورهای مختلف به اطلاعات و ابزارهای ارتباطی پرداخت. بنا به تعریف:

شکاف دیجیتالی (DIGITAL DIVIDE) به معنای وجود نابرابری در دسترسی و استفاده از فناوری های ارتباطی و اطلاعاتی (ICT) بین کشورهای توسعه یافته و عقب مانده است.

تاریخچه شکاف دیجیتالی

اصطلاح شکاف دیجیتالی یا به عبارت دیگر **Digital Divide** اولین بار از سوی فردی به نام لووید موریت نویسنده پیش گفتار کتاب «شکاف دیجیتالی، نمای یک بحران یا خلق یک اسطوره نوشته بنجامین ام. کامپین ارائه شده است.

دولت امریکا در زمان کلینتون و با مشاوره های الگور در جهتی گام برمیداشت که این شکاف با گسترش آموزش کاهش یابد نه فقط در امریکا که در سایر نقاط جهان.

عده ای به علت تاکید دولت کلینتون بر مساله شکاف دیجیتالی، آن دولت را سازنده این اصطلاح می دانند، اما فعالان و پژوهشگران متعددی معتقدند که لووید موریت اولین بار این اصطلاح را ارائه داده است.

مفهوم شکاف دیجیتالی

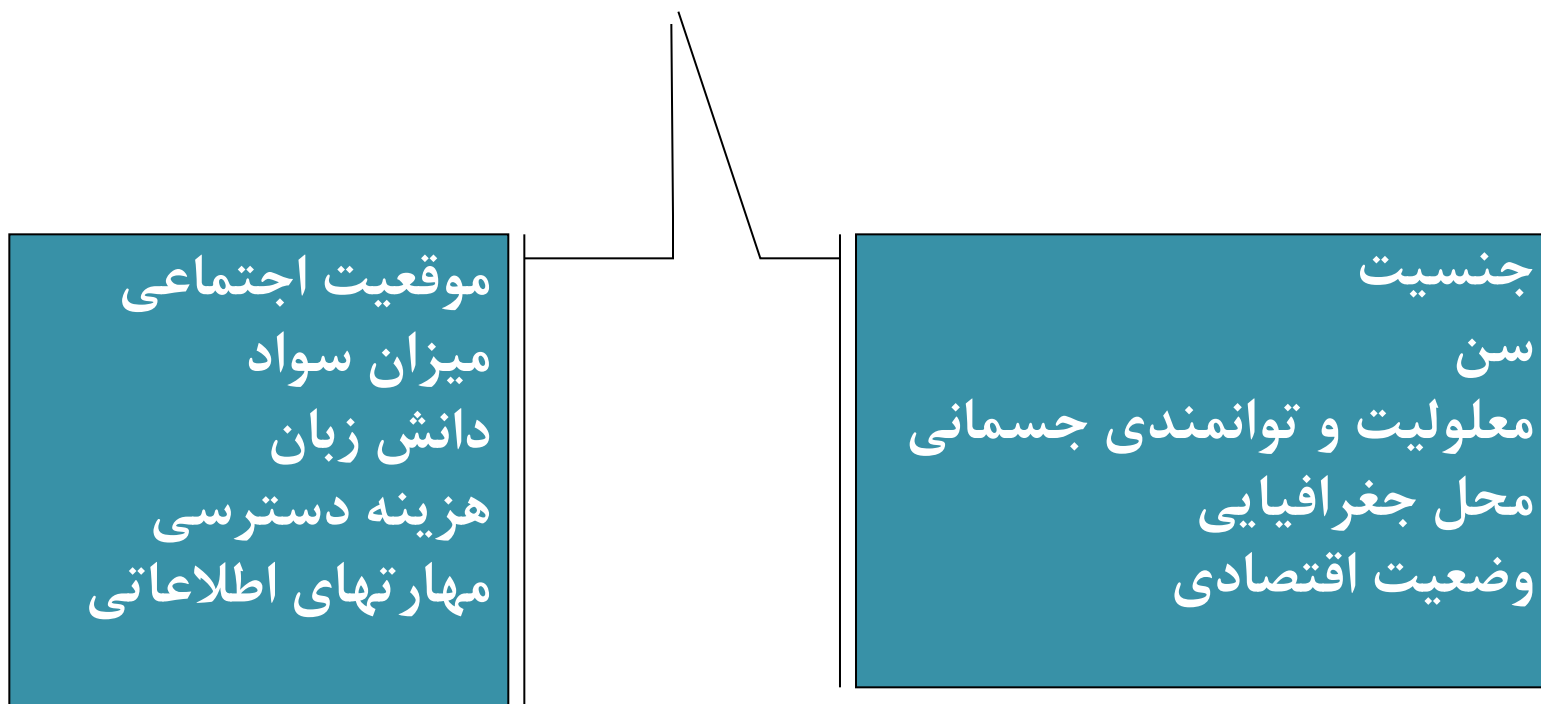
به عبارت دیگر شکاف دیجیتالی به فاصله بین کسانی که به فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی دسترسی دارند و از مزایای آن بهره مند می-شوند و کسانی که فاقد این دسترسی هستند، گفته می شود. در دنیایی که هر روز بیش از پیش، ارتباط افراد در فضای مجازی شکل می گیرد، بی شک امکان دسترسی به تکنولوژی برای ادامه چنین حیاتی، اجتناب ناپذیر خواهد بود.

به راستی در چنین شرایطی، وضعیت ۶۲ درصد از افراد این کره خاکی که در طول عمر خود حتی یک بار از تلفن استفاده نکرده اند و یا ۴۰ درصد از ساکنینی که از نعمت برق محروم اند، چه خواهد شد؟

شکاف دیجیتالی، فاصله ی دیجیتالی، گسل دیجیتالی، گودال دیجیتالی و غیره، معادل هایی که ما، فارسی زبانان، برای اصطلاح **Digital Divide**، بکار می بریم.

شکاف دیجیتالی بین کشورهای جهان معمولاً با توجه به تعداد کاربران اینترنت مورد سنجش قرار می گیرد و در داخل یک کشور، بر مبنای شاخص های گوناگون سنجیده می شود:

شاخص های شکاف دیجیتالی

بارزترین شاخصهای شکاف دیجیتالی

• شکاف دیجیتالی جنسیت

منظور از شکاف دیجیتالی جنسیت، فاصله بین زنان و مردان در دسترسی به فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی، تعداد کم زنان و دختران در دوره های تحصیلی مرتبط با فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی، و فقدان یا اندک بودن تعداد زنان در نهاد های تصمیم گیری مرتبط با فناوری های مذکور است.

• شکاف دیجیتالی سالمندی

شکاف دیجیتالی سالمندی که حاکی از فاصله بین جوانان و سالمندان در استفاده از خدمات اطلاعاتی و ارتباطی است که در مورد زنان سالمند وضع بدتری پیدا می کند به این معنی که زنان سالمند از مردان سالمند دسترسی کمتری به فناوریهای اطلاعاتی دارند.

عوامل موثر بر شکاف دیجیتالی

مظاهر و نمودهای فناوریهای اطلاعاتی و ارتباطی و کارآمدهای آن باید کلیه گروههای ذینفع را پوشش دهد. منظور از پوشش عام این است که کلیه آحاد جامعه از امکانات جامعه اطلاعاتی برخوردار شوند.

اما متأسفانه در عصر فناوری اطلاعات، نابرابری به صور متفاوتی ظاهر شده و فقر جدیدی با عنوان فقر اطلاعاتی را موجب گردیده است.

عواملی که در محدودیت دسترسی به اطلاعات دخیل
اند عبارتند از:

- ✓ میزان باسوادی مردم جامعه
- ✓ دانش زبان
- ✓ هزینه دسترسی
- ✓ امکانات محلی
- ✓ هنجارهای فرهنگی و اجتماعی
- ✓ مهارت‌های اطلاعاتی
- ✓ محدودیت‌های اعمال شده به وسیله دولتهای غیر دموکراتیک

در عین حال بسیار ساده لوحانه و غیرمنطقی است که استدلال کنیم استفاده از تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات می تواند منجر به حل تمامی مشکلات جوامع شود، چرا که مشکلاتی همچون گرسنگی، جنگ، تخریب محیط زیست و آیدز وجود دارند. این عقاید موافقان و مخالفان زیادی دارند:

برخی دیگر فناوری دیجیتالی را به عنوان عامل بالقوه ای برای نجات مردم عقب مانده جهان می دانند.

عده ای از ناظران معتقدند در جهان امروزی، تکنولوژی اطلاعات مسئله ای چندان مهم و ضروری محسوب نمی شود.

پیامدهای شکاف دیجیتالی

سرعت پیشرفت فناوری نشان می دهد که جهان به دو بخش مجزا تقسیم خواهد شد. بسیاری از کشورها به عقب ماندگی روز افزون گرفتار می شوند و کشورهای صاحب تکنولوژی هم روز به روز پیشرفت خواهند کرد و به همین ترتیب بهره کشی از کشورهای توسعه نیافته افزایش خواهد یافت.

← پیامد شکاف دیجیتالی، نوعی استثمار فرهنگی، بحران بی هویتی نسل جوان، یاس و افسردگی در سطح جوامع خواهد بود. جوامعی که متحمل بروز ناهنجاریهای اجتماعی روز افزون از قبیل بزهکاری، دزدی، میل به اعتیاد، افزایش طلاق و سست شدن بنیانهای خانوادگی و... خواهند بود.

از توجه شما سپاسگزاریم.

پایان